

Zittingsdocument

A10-0197/2026

6.7.2026

VERSLAG

over het voorstel voor een verordening van de Raad tot vaststelling van het
bijstandsprogramma voor de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina in
Litouwen voor de periode 2028-2034 en tot intrekking van Verordening
(EU) 2021/101
(COM(2025)0476 – C10-0271/2025 – 2025/0268(NLE))

Commissie industrie, onderzoek en energie

Rapporteur: Virginijus Sinkevičius

Verklaring van de gebruikte tekens

- * Raadplegingsprocedure
- *** Goedkeuringsprocedure
- ***I Gewone wetgevingsprocedure (eerste lezing)
- ***II Gewone wetgevingsprocedure (tweede lezing)
- ***III Gewone wetgevingsprocedure (derde lezing)

(De aangeduide procedure is gebaseerd op de in de ontwerphandeling voorgestelde rechtsgrond.)

Amendementen op een ontwerphandeling

Amendementen van het Parlement in twee kolommen

Geschrapte tekstdelen worden in de linkerkolom in ***vet cursief*** aangegeven. Vervangen tekstdelen worden in beide kolommen in ***vet cursief*** aangegeven. Nieuwe tekst wordt in de rechterkolom in ***vet cursief*** aangegeven.

In de eerste en tweede regel van de koptekst boven elk amendement wordt verwezen naar het tekstdeel in kwestie van de ontwerphandeling. Indien een amendement betrekking heeft op een bestaande handeling waarop in de ontwerphandeling wijzigingen worden voorgesteld, bevat de koptekst bovendien een derde en vierde regel, waarin wordt verwezen naar de bestaande handeling respectievelijk naar de bepaling in kwestie.

Amendementen van het Parlement in de vorm van een geconsolideerde tekst

Nieuwe tekstdelen worden in ***vet cursief*** aangegeven. Geschrapte tekstdelen worden aangegeven met het symbool **■** of worden doorgestreept. Waar tekstdelen vervangen worden, wordt de nieuwe tekst in ***vet cursief*** aangegeven, terwijl de vervangen tekst wordt geschrapt of doorgestreept. Bij wijze van uitzondering worden zuiver technische wijzigingen die de diensten aanbrengen met het oog op de opstelling van de definitieve tekst, niet gemarkeerd.

INHOUD

	Blz.
ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT.....	5
TOELICHTING.....	26
BIJLAGE: BEKENDMAKING VAN INPUT	28
BEGROTINGSBEOORDELING VAN DE BEGROTINGSCOMMISSIE	29
BIJLAGE: BEKENDMAKING VAN INPUT	33
PROCEDURE VAN DE BEVOEGDE COMMISSIE	36
HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE	37

ONTWERPWETGEVINGSRESOLUTIE VAN HET EUROPEES PARLEMENT

**over het voorstel voor een verordening van de Raad tot vaststelling van het
bijstandsprogramma voor de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina in
Litouwen voor de periode 2028-2034 en tot intrekking van Verordening (EU) 2021/101**

(COM(2025)0476 – C10-0271/2025 – 2025/0268(NLE))

(Raadpleging)

Het Europees Parlement,

- gezien het voorstel van de Commissie aan de Raad (COM(2025)0476),
 - gezien de Toetredingsakte van 2003, en met name artikel 3, lid 2, van het daaraan gehechte Protocol nr. 4,
 - gezien de begrotingsbeoordeling door de Begrotingscommissie,
 - gezien artikel 84 van zijn Reglement,
 - gezien het verslag van de Commissie industrie, onderzoek en energie (A10-0197/2026),
1. hecht zijn goedkeuring aan het Commissievoorstel, zoals geamendeerd door het Parlement;
 2. verzoekt de Commissie haar voorstel dienovereenkomstig te wijzigen krachtens artikel 293, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;
 3. verzoekt de Raad om het Parlement ervan op de hoogte te stellen indien de Raad voornemens is af te wijken van de door het Parlement goedgekeurde tekst;
 4. vraagt de Raad om het Parlement opnieuw te raadplegen indien de Raad voornemens is ingrijpende wijzigingen aan te brengen in het Commissievoorstel;
 5. verzoekt zijn Voorzitter het standpunt van het Parlement te doen toekomen aan de Raad en de Commissie.

Voorstel voor een

VERORDENING VAN DE RAAD

tot vaststelling van het bijstandsprogramma voor de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina in Litouwen voor de periode 2028-2034 en tot intrekking van Verordening (EU) 2021/101

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien de Toetredingsakte van 2003, en met name artikel 3, lid 2, van het daaraan gehechte Protocol nr. 4,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Volgens Protocol nr. 4 bij de Toetredingsakte van 2003¹ betreffende de kerncentrale van Ignalina, *dat de rechtsgrondslag van het Ignalina-programma vormt*, heeft Litouwen zich ertoe verbonden de eenheden 1 en 2 van de kerncentrale van Ignalina uiterlijk op respectievelijk 31 december 2004 en 31 december 2009 te sluiten en deze eenheden vervolgens te ontmantelen.
- (2) In overeenstemming met de verplichtingen van de toetredingsakte en met steun van de Unie heeft Litouwen de beide eenheden binnen de respectieve termijnen gesloten en aanzienlijke vooruitgang geboekt met de ontmanteling ervan. De werkzaamheden om het niveau van stralingsrisico nog verder naar beneden te brengen, moeten worden voortgezet. Op basis van de beschikbare ramingen zijn voor dit doel na 2027 extra financiële middelen nodig.
- (3) De ontmanteling van de kerncentrale die onder deze verordening valt, moet worden uitgevoerd overeenkomstig de wetgeving van de Unie inzake nucleaire veiligheid, namelijk Richtlijn 2009/71/Euratom van de Raad², en de wetgeving inzake

¹ PB L 236 van 23.9.2003, blz. 944, ELI: http://data.europa.eu/eli/treaty/acc_2003/act_1/pro_4/sign.

² Richtlijn 2009/71/Euratom van de Raad van 25 juni 2009 tot vaststelling van een communautair kader voor de nucleaire veiligheid van kerninstallaties (PB L 172 van 2.7.2009, blz. 18, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/71/oj>).

afvalbeheer, namelijk Richtlijn 2011/70/Euratom van de Raad³. Overeenkomstig deze wetgeving blijft Litouwen de eindverantwoordelijkheid dragen voor de nucleaire veiligheid en het veilige beheer van verbruikte splijtstof en radioactief afval.

Aangezien de financiële lasten van deze activiteiten de totale kosten van het ontmantelingsprogramma overschrijden, is het echter van essentieel belang ervoor te zorgen dat Litouwen deze verantwoordelijkheid niet alleen draagt, met name aangezien het wegnemen van potentiële veiligheidsdreigingen niet alleen Litouwen, maar de gehele Unie ten goede komt.

- (4) In Protocol nr. 4 bij de Toetredingsakte van 2003 is bepaald dat de Unie zich er rekenschap van geeft dat het ***voortijdig*** sluiten en vervolgens ontmantelen van de kerncentrale van Ignalina — die is uitgerust met twee van de voormalige Sovjet-Unie geërfde reactoren van het RBMK-type met een vermogen van 1 500 MW, ***die vergelijkbaar zijn met, maar krachtiger zijn dan die van de kerncentrale van Tsjernobyl*** — een ongekend grootscheepse onderneming is die voor Litouwen uitzonderlijke financiële lasten met zich meebrengt die niet in verhouding staan tot de omvang en de economische draagkracht van het land en dat zij haar via het bijstandsprogramma voor de ontmanteling van nucleaire installaties van de kerncentrale van Ignalina in Litouwen (hierna “het programma” genoemd) verleende steun na 2006 ononderbroken moet voortzetten en verlengen voor de periode van de volgende financiële vooruitzichten. ***Volgens de oorspronkelijke beginselen van het programma, zoals bepaald in Protocol nr. 4, moet het verlengde Ignalina-programma gebaseerd zijn op dezelfde elementen en beginselen als omschreven in artikel 2 van het protocol, met inbegrip van maatregelen voor de verbetering van de energievoorzieningszekerheid en van de energie-efficiëntie in Litouwen. Om een transparant en efficiënt gebruik van de middelen te waarborgen, is het lopende Ignalina-programma, zoals goedgekeurd door Litouwen, echter uitsluitend gericht op het ontmantelingsproces, waardoor de efficiëntie van de financiering wordt gemaximaliseerd.***

³ Richtlijn 2011/70/Euratom van de Raad van 19 juli 2011 tot vaststelling van een communautair kader voor een verantwoord en veilig beheer van verbruikte splijtstof en radioactief afval (PB L 199 van 2.8.2011, blz. 48, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/70/oj>).

- (5) Bij deze verordening wordt een **referentiebedrag** voor het programma **voor de periode 2028-2034** vastgesteld.
- (6) Bij de uitvoering van het programma zullen de consistentie, samenhang en synergieën van het programma met andere beleidslijnen en programma's van de Unie, met name het instrument voor samenwerking op het gebied van nucleaire veiligheid en ontmanteling **als ingesteld bij Verordening [XXX] van de Raad⁴, en met relevante beleidsmaatregelen en programma's op nationaal en EU-niveau ter ondersteuning van de sociale en economische transitie van de regio Visaginas**, worden verzekerd.
- (7) Uit recente ervaring is gebleken dat er in een snel veranderende economische, sociale en geopolitieke omgeving behoefte is aan een flexibeler meerjarig financieel kader en flexibelere uitgavenprogramma's van de Unie. Daartoe, en in overeenstemming met de doelstellingen van het programma, moet bij de financiering voldoende rekening worden gehouden met de veranderende beleidsbehoeften en prioriteiten van de Unie zoals vastgesteld in relevante documenten die door de Commissie zijn gepubliceerd, in resoluties van het Europees Parlement en in conclusies van de Raad, **terwijl wordt gewaarborgd dat de begrotingstoewijzing voor de periode 2028-2034 wordt uitgevoerd en wordt** gezorgd voor voldoende voorspelbaarheid voor de uitvoering van de begroting.
- (8) Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 van het Europees Parlement en de Raad⁵ is op het programma van toepassing. Zij bevat de regels voor de opstelling en uitvoering van de algemene begroting van de Europese Unie, met inbegrip van de regels voor subsidies, prijzen, niet-financiële schenkingen, aanbestedingen, indirect beheer, financiële bijstand, financieringsinstrumenten en begrotingsgaranties.
- (9) Overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) 2024/2509, Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad⁶, Verordening (EG,

⁴ VERORDENING (EU) .../... VAN DE RAAD tot vaststelling van het instrument voor samenwerking op het gebied van nucleaire veiligheid en ontmanteling voor de periode 2028-2034 en tot intrekking van Verordeningen (Euratom) 2021/100 en (Euratom) 2021/948 (PB, ..., ... ELI: ...).

⁵ Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 van het Europees Parlement en de Raad van 23 september 2024 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie (PB L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

⁶ Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 september 2013 betreffende onderzoeken door het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1073/1999 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening

Euratom) nr. 2988/95 van de Raad⁷, Verordening (Euratom, EG) nr. 2185/96 van de Raad⁸ en Verordening (EU) 2017/1939 van de Raad⁹ moeten de financiële belangen van de Unie worden beschermd door evenredige maatregelen, met inbegrip van voorkoming, opsporing, correctie en onderzoek van onregelmatigheden en fraude, terugvordering van verloren gegane, onverschuldigd betaalde of onjuist bestede financiële middelen alsook, in voorkomend geval, oplegging van administratieve sancties. In het bijzonder kan het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 en Verordening (Euratom, EG) nr. 2185/96 onderzoeken, met inbegrip van controles en verificaties ter plaatse, uitvoeren om vast te stellen of er sprake is van fraude, corruptie of andere onwettige activiteiten waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad. Overeenkomstig Verordening (EU) 2017/1939 kan het Europees Openbaar Ministerie (EOM) overgaan tot onderzoek en vervolging van fraude en andere onwettige activiteiten waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad in de zin van Richtlijn (EU) 2017/1371 van het Europees Parlement en de Raad¹⁰. Personen of entiteiten die middelen van de Unie ontvangen, moeten overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 ten volle meewerken aan de bescherming van de financiële belangen van de Unie, de nodige rechten en toegang verlenen aan de Commissie, OLAF, het EOM en de Europese Rekenkamer en ervoor zorgen dat derden die betrokken zijn bij de uitvoering van middelen van de Unie gelijkwaardige rechten verlenen.

(Euratom) nr. 1074/1999 van de Raad (PB L 248 van 18.9.2013, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

⁷ Verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95 van de Raad van 18 december 1995 betreffende de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen (PB L 312 van 23.12.1995, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

⁸ Verordening (Euratom, EG) nr. 2185/96 van de Raad van 11 november 1996 betreffende de controles en verificaties ter plaatse die door de Commissie worden uitgevoerd ter bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen tegen fraudes en andere onregelmatigheden (PB L 292 van 15.11.96, blz. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

⁹ Verordening (EU) 2017/1939 van de Raad van 12 oktober 2017 betreffende nauwere samenwerking bij de instelling van het Europees Openbaar Ministerie (“EOM”) (PB L 283 van 31.10.2017, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

¹⁰ Richtlijn (EU) 2017/1371 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juli 2017 betreffende de strafrechtelijke bestrijding van fraude die de financiële belangen van de Unie schaadt (PB L 198 van 28.7.2017, blz. 29, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2017/1371/oj>).

(9 bis) Het programma moet volledig transparant worden uitgevoerd met volledige verantwoordingsplicht met betrekking tot het gebruik van de middelen van de Unie om het vertrouwen van het publiek omtrent het beheer van de middelen van de Unie in stand te houden. Alle financiële behoeften die aan de basis van elke uitvoeringsfase liggen, moeten transparant worden gedocumenteerd en gemotiveerd, met een duidelijke uitsplitsing van het budget dat de desbetreffende instellingen ter beschikking moet worden gesteld.

- (10) Het programma moet worden uitgevoerd overeenkomstig Verordening (EU) [XXX] van het Europees Parlement en de Raad¹¹ [de prestatieverordening], waarin de regels voor het traceren van uitgaven en het prestatiekader voor de begroting zijn vastgesteld, met inbegrip van regels voor het waarborgen van een uniforme toepassing van de beginselen van “geen ernstige afbreuk doen” en gendergelijkheid als bedoeld in respectievelijk artikel 33, lid 2, punten d) en f), van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509, regels voor de monitoring en rapportage van de prestaties van programma’s en activiteiten van de Unie, regels voor de oprichting van een financieringsportaal van de Unie, regels voor de evaluatie van de programma’s, alsook andere horizontale bepalingen die van toepassing zijn op alle programma’s van de Unie, zoals die inzake informatie, communicatie en zichtbaarheid.
- (11) Deze verordening laat het resultaat onverlet van eventuele toekomstige staatssteunprocedures die kunnen worden ingeleid overeenkomstig de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU).
- (12) De financiering op grond van deze verordening moet gericht zijn op activiteiten ter verwezenlijking van de veiligheidsdoelstellingen van de ontmanteling **en het beperken van risico’s**.
- (13) Het programma moet betrekking hebben op het tot stand brengen van kennis en het delen van ervaring, **met als doel deze kennis en deskundigheid binnen de Unie te houden om haar industrieel concurrentievermogen en strategische autonomie te versterken**. In het kader van het programma opgedane kennis en ervaring en geleerde lessen in verband met het nucleaire ontmantelingsproces en het beheer van kernafval

¹¹ PB L., blz.

moeten in de Unie worden verspreid, **en waar passend en onder bepaalde voorwaarden ook daarbuiten, zonder gevoelige informatie van ondernemingen vrij te geven**, in coördinatie en synergie met de kerninstallaties van de Commissie op de locaties van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek ("JRC"); zulke maatregelen leveren namelijk de grootste EU-meerwaarde op en dragen bij tot de **ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van nucleaire veiligheid, de veiligheid van de werknemers en de bevolking in het algemeen, alsook tot de bescherming van het milieu**. De reikwijdte, procedure en economische aspecten van de samenwerking moeten nader worden beschreven in meerjarige werkprogramma's en kunnen ook het voorwerp zijn van overeenkomsten tussen de lidstaten onderling of tussen de lidstaten en de Commissie.

(13 bis) In het kader van het programma moeten de strengste normen inzake stralingsbescherming worden gewaarborgd van werknemers die betrokken zijn bij ontmantelingsactiviteiten, het grote publiek en het milieu, met inbegrip van gezondheids- en veiligheidsmaatregelen, de ontwikkeling van vaardigheden en eerlijke arbeidsomstandigheden, met volledige inachtneming van de wetgeving en normen van de Unie en het voorzorgsbeginsel. Gezien de mogelijk ernstige langetermijnrisico's die verbonden zijn aan kerninstallaties en het beheer van radioactief afval, moet bij alle activiteiten in het kader van het programma worden voorkomen dat toekomstige generaties onnodig worden belast.

- (14) Het JRC moet de verspreiding van kennis inzake de ontmanteling van kerncentrales onder verschillende belanghebbenden in de Unie op gecoördineerde wijze faciliteren, bijvoorbeeld door het verrichten van marktanalyses, evaluaties en beoordelingen van kennisbehoeften in de Unie en, waar relevant, in derde landen, het uitstippelen van mogelijke koersen voor samenwerking, het in kaart brengen van geïnteresseerde belanghebbenden en omgevingen waarin de bij de uitvoering van het programma tot stand gebrachte kennis de grootste meerwaarde zou opleveren, en het ontwikkelen van formats voor kennisdeling. De verspreiding van tot stand gebrachte kennis moet door het JRC worden gefinancierd. Elke lidstaat moet de mogelijkheid hebben het tot stand brengen van betrekkingen en uitwisselingen met het oog op kennisverspreiding te initiëren. Waar relevant zouden derde landen bij dergelijke uitwisselingen kunnen worden betrokken, **indien samenwerking op dit vlak aansluit bij de strategische**

belangen en prioriteiten van de Unie, in samenhang met en als aanvulling op de acties die worden uitgevoerd in het kader van Verordening [XXX] van het Europees Parlement en de Raad¹² [Europa in de wereld] en Verordening [XXX] van de Raad¹³ [INSC-D]. ***Om de technologische soevereiniteit en strategische autonomie van de Unie in de sector ontmanteling van kerninstallaties te versterken, moeten met de in het kader van het programma vergaarde kennis in de eerste plaats de capaciteiten van de Unie worden versterkt. Bij verspreiding buiten de Unie moet sprake zijn van passende controle en vertrouwelijkheidsvereisten, waarbij de veiligheidsbelangen, de intellectuele eigendom en het technologisch leiderschap van de Unie worden gewaarborgd.***

- (15) Bij de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina dient gebruik te worden gemaakt van de beste technische expertise die beschikbaar is, rekening houdend met de aard en de technische specificaties van de te ontmantelen installaties, zodat de veiligheid en de grootst mogelijke doeltreffendheid worden gewaarborgd en ***Europese en internationale goede praktijken in acht worden genomen, waarbij het hoogste niveau van nucleaire veiligheid en milieubescherming wordt gewaarborgd, en rekening wordt gehouden met het feit dat de risico's tijdens alle stadia van de ontmantelingsactiviteiten tot een minimum moeten worden beperkt.***

(15 bis) In het licht van de veranderende veiligheidsomgeving en de bedreigingen voor kritieke infrastructuur, met inbegrip van locaties waar kerncentrales worden ontmanteld, door onbemande luchtvaartuigsystemen, zoals is gebleken uit de droneaanval op de kerncentrale van Tsjernobyl in februari 2025, moeten met het programma ook maatregelen kunnen worden gefinancierd om de bescherming van de locatie van de kerncentrale tegen dergelijke hybride dreigingen te verbeteren.

- (16) ***De efficiëntie*** van het programma moet worden ***vergroot*** door een ***betere organisatie en optimale benutting van personele middelen***. Gelet op de geplande ontmantelingswerkzaamheden voor 2028-2034 en de ***geplande uitbesteding*** van de volledige ontmanteling van de centrale zones van de reactorschacht ***moeten gerichte bij- en omscholingsmaatregelen worden doorgevoerd, zodat de werknemers zich***

¹² PB L., blz.

¹³ PB L., blz.

kunnen aanpassen en zij ingezet kunnen worden op andere gebieden. Indien als gevolg van de uitbesteding wordt overwogen het aantal werknemers aan te passen, mag dat alleen gebeuren zodra de uitbesteding is gestart en in combinatie met omscholingsbeleid. Bij dergelijke aanpassingen mag het veilige en doeltreffende verloop van de ontmanteling niet in het gedrang komen.

- (17) Litouwen en de Commissie moeten voor een effectieve monitoring en controle van het verloop van het ontmantelingsproces zorgen om te waarborgen dat de in het kader van deze verordening toegewezen financiering zo veel mogelijk EU-meerwaarde oplevert, ook al ligt de eindverantwoordelijkheid voor de ontmanteling bij Litouwen. De monitoring en controle omvatten doeltreffende voortgangsmetingen en de vaststelling van corrigerende maatregelen indien nodig. Daartoe is in het kader van de overeenkomstig artikel 9 van Verordening (EU) 2021/101 van de Raad¹⁴ goedgekeurde werkprogramma's een comité met monitorings- en informatietaken in het leven geroepen dat wordt voorgezeten door een vertegenwoordiger van de Commissie en een vertegenwoordiger van Litouwen.
- (18) ***De hoogte*** van de aan het programma toegewezen kredieten ***moet*** op basis van ***een*** ***omvattend*** uitvoeringsverslag kunnen worden herzien ***om te waarborgen dat de ontmanteling ononderbroken wordt voortgezet. Bij die herziening moet rekening worden gehouden met veranderende risico's, onder meer risico's in verband met de bescherming van kritieke infrastructuur, waarbij de nucleaire veiligheid te allen tijde moet worden gehandhaafd.***
- (19) Activiteiten die in het kader van deze verordening worden medegefinancierd, moeten worden vastgesteld binnen de begrenzings als bepaald in het ontmantelingsplan dat door Litouwen is ingediend overeenkomstig Verordening (Euratom) nr. 1369/2013¹⁵ en de latere herzieningen daarvan. In het ontmantelingsplan zijn de reikwijdte van het programma, de eindtoestand van volledige ontmanteling en de einddatum vastgesteld en komen de ontmantelingsactiviteiten, het bijbehorende tijdsschema, de kosten en de

¹⁴ Verordening (EU) 2021/101 van de Raad van 25 januari 2021 tot vaststelling van het bijstandsprogramma voor de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina in Litouwen en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1369/2013 (PB L 34 van 1.2.2021, blz. 6, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/101/oj>).

¹⁵ Verordening (Euratom) nr. 1369/2013 van de Raad en Verordening (EU) 2021/101 van de Raad betreffende steun van de Unie aan de bijstandsprogramma's voor de ontmanteling van nucleaire installaties in Litouwen (PB L 346 van 20.12.2013, blz. 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1369/oj>).

benodigde personele middelen aan bod. In geval van belangrijke gebeurtenissen die gevolgen hebben voor de inhoud van het ontmantelingsplan, dient Litouwen in voorkomend geval, in overeenstemming met de bepalingen van het Litouwse recht of binnen een kortere termijn, een bijgewerkte versie van het plan aan de Commissie voor te leggen ter overweging bij de voorbereiding van de meerjarige werkprogramma's.

- (20) Activiteiten uit hoofde van het programma moeten worden uitgevoerd met een gezamenlijke financiële inspanning van de Unie en van Litouwen. Er is een maximumdrempel voor medefinanciering door de Unie vastgesteld in overeenstemming met de medefinanciering in het kader van de voorgaande programma's. Rekening houdend met de praktijk van vergelijkbare programma's van de Unie en de sterkere Litouwse economie sinds het begin van het programma tot het einde van de uitvoering van de maatregelen die in het kader van deze verordening worden gefinancierd, **moet** het medefinancieringspercentage van de Unie **zo dicht mogelijk bij 86 %** van de in aanmerking komende kosten **liggen**. De resterende medefinanciering moet door Litouwen en uit andere bronnen dan de begroting van de Unie worden verstrekt, bijvoorbeeld internationale financiële instellingen en andere donoren. ***Sinds de aanvang van het programma heeft Litouwen ongeveer 14 % bijgedragen aan directe ontmantelingswerkzaamheden. Omdat het programma bepaalde gerelateerde activiteiten, waaronder de fysieke en brandveiligheid, echter niet dekt, is de daadwerkelijke bijdrage van Litouwen hoger. Litouwen draagt tegelijkertijd nog steeds de volledige verantwoordelijkheid voor de sociaal-economische ontwikkeling van Visaginas, een stad die speciaal werd gebouwd voor de kerncentrale, die nog steeds sterk te kampen heeft met de hoogste werkloosheidspercentages als gevolg van de sluiting van de centrale. Hoewel deze problemen bij dezen worden erkend, mag de in het kader van dit programma verstrekte financiering niet worden gebruikt om ze aan te pakken, maar moeten daar zo nodig middelen uit andere financieringsbronnen voor worden aangewend.***

- (21) Er is rekening gehouden met Speciaal verslag nr. 22/2016 van de Rekenkamer¹⁶, met de aanbevelingen van dat verslag en met het antwoord daarop van de Commissie.
- (22) Het programma valt binnen de werkingssfeer van het nationale programma van Litouwen op grond van Richtlijn 2011/70/Euratom.
- (23) Om eenvormige voorwaarden voor de uitvoering van de doelstellingen van het programma te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend. Die bevoegdheden moeten worden uitgeoefend in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad¹⁷.
- (24) De wijzen van uitvoering en de vormen van Uniefinanciering in deze verordening moeten worden gekozen op grond van het vermogen om de specifieke doelstellingen van de acties *efficiënt* te verwezenlijken en resultaten op te leveren, met name rekening houdend met *een hoge mate van veiligheid*, de controlekosten, de administratieve lasten en het verwachte risico van niet-naleving. Daarbij moet het gebruik van vaste bedragen, financiering volgens een vast percentage en eenheidskosten worden overwogen, alsmede niet aan de kosten gekoppelde financiering als bedoeld in artikel 125, lid 1, punt a); van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509.
- (25) Het programma vervangt het bij Verordening (EU) 2021/101 vastgestelde programma voor de periode van 1 januari 2021 tot en met 31 december 2027. Die verordening dient derhalve te worden ingetrokken,

HEEFT DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Voorwerp

¹⁶ Speciaal verslag nr. 22/2016 — “Bijstandsprogramma’s van de EU voor de ontmanteling van nucleaire installaties in Litouwen, Bulgarije en Slowakije: enige vooruitgang geboekt sinds 2011, maar cruciale uitdagingen in het verschiet”, Europese Rekenkamer.

¹⁷ Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren (PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

Bij deze verordening wordt het bijstandsprogramma voor de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina in Litouwen (het “programma”) vastgesteld en worden de doelstellingen van het programma, de begroting ervan voor de periode van 1 januari 2028 tot en met 31 december 2034, de vormen van financiering van de Unie en de regels voor het verlenen van dergelijke financiering bepaald.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

- 1) “ontmanteling”: administratieve en technische maatregelen waardoor het regulerende toezicht op een nucleaire faciliteit geheel of gedeeltelijk kan worden opgeheven en die gericht zijn op het waarborgen van de langdurige bescherming van het publiek en het milieu, onder meer door de niveaus van residuele radionucliden in de materialen en op het terrein van de faciliteit te verlagen;
- 2) “ontmantelingsplan”: een document met gedetailleerde informatie over de voorgestelde ontmanteling waarin de gekozen ontmantelingsstrategie wordt uiteengezet; het tijdpad, het type en de volgorde van de ontmantelingsactiviteiten; de toegepaste strategie voor afvalbeheer, met inbegrip van vrijgave; de voorgestelde eindtoestand; de opslag en berging van het afval van de ontmanteling; het tijdschema van de ontmanteling; de kostenramingen voor de voltooiing van de ontmanteling; en de doelstellingen, verwachte resultaten, mijlpalen, streefdatums en bijbehorende kernindicatoren voor de ontmanteling, waaronder indicatoren op basis van “earned value”. Het plan wordt opgesteld door de vergunninghouder van de nucleaire faciliteit en wordt opgenomen in de meerjarige werkprogramma’s van het programma.

Artikel 3

Doelstellingen van het programma

1. De algemene doelstellingen van het programma zijn:
 - a) Litouwen **op adequate wijze** bij te staan bij de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina, waarbij speciaal de nadruk wordt gelegd op het beheer van uitdagingen op het gebied van de radiologische veiligheid en het

optimaliseren van de efficiëntie van de uitvoering van het programma door ***betere organisatie, innovatie, en de bij- en omscholing van de werknemers, waarbij ervoor wordt gezorgd dat een verlaging van het aantal werknemers niet tot onnodige operationele risico's leidt;***

- b) kennis tot stand te brengen met betrekking tot het nucleaire ontmantelingsproces en het beheer van radioactief afval dat wordt voortgebracht door ontmantelingsactiviteiten, waarbij expliciete kennisproducten worden aangereikt over kwesties in verband met ontmanteling en afvalbeheer, goede praktijken op het gebied van beheer, ***gezondheids- en veiligheidsprotocollen voor werknemers en de bevolking***, en technologische uitdagingen, ***waarbij de nadruk met name ligt op het vermijden van milieuvervuiling en schadelijke gevolgen voor de gezondheid van radioactief materiaal.***

De in punt b) van de eerste alinea bedoelde kennis wordt verspreid op het niveau van de Unie en ***zo nodig*** daarbuiten, op alle relevante gebieden, waarbij potentiële synergieën op het niveau van de Unie worden ontwikkeld in het kader van het programma-instrument voor samenwerking op het gebied van nucleaire veiligheid en ontmanteling (INSC-D), zoals beschreven in artikel [X] van Verordening (Euratom) [XXX].

2. Het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek coördineert de structurering en verspreiding van de in lid 1, eerste alinea, punt b), bedoelde kennis onder de lidstaten en, waar relevant ***en onder bepaalde voorwaarden***, onder derde landen, ***zonder gevoelige informatie van ondernemingen vrij te geven. Bij verspreiding buiten de Unie is er sprake van passende controle en vertrouwelijkheidswaarborgen, waarbij de veiligheidsbelangen, de intellectuele eigendom en het technologisch leiderschap van de Unie worden verzekerd.*** Deze werkzaamheden worden gefinancierd in het kader van het INSC-D-programma en worden voor 100 % van de subsidiabele kosten door de Unie gefinancierd. ***Wanneer een derde land toegang wordt verleend tot de kennis of opleidingen in het kader van het programma, kan het zijn dat het daarvoor een passende, tussen de Unie en het derde land overeen te komen financiële bijdrage moet leveren.***

3. Het Programma heeft als specifieke doelstellingen de apparatuur en de reactorschachten van de kerncentrale van Ignalina technisch te beheren, te ontmantelen en te decontamineren overeenkomstig het ontmantelingsplan, daaronder begrepen het beheer van radioactief afval dat wordt voortgebracht door ontmantelingsactiviteiten, ***met inachtneming van de strengste normen voor stralingsbescherming van werknemers, de bevolking en het milieu***, en het veilige beheer van afval van de ontmanteling en afval uit het verleden voort te zetten ***en daarbij langdurige milieuschade en schadelijke gevolgen voor de gezondheid te vermijden. In het licht van de veranderende geopolitieke en veiligheidsomgeving wordt de locatie waar de kerncentrale wordt ontmanteld naar behoren beschermd tegen hybride dreigingen, met inbegrip van aanvallen op kritieke infrastructuur door onbemande luchtvaartuigsystemen. Met het oog daarop kan het programma worden gebruikt om maatregelen te financieren teneinde de bescherming van de locatie van de kerninstallatie tegen dergelijke dreigingen te verbeteren.***
4. De gedetailleerde omschrijving van de specifieke doelstelling van lid 3 van dit artikel wordt nader beschreven in de bijlage. De Commissie kan door middel van uitvoeringshandelingen de bijlage wijzigen. Die uitvoeringshandelingen worden volgens de in artikel 11, lid 2, bedoelde onderzoeksprocedure vastgesteld. ***Bij de uitvoering van het programma en zijn concrete doelstellingen moet worden uitgegaan van duidelijke streefdoelen en mijlpalen, waarbij de nadruk ligt op een kostenefficiënte en transparante besteding van de begroting.***

Artikel 4

Begroting

1. ***Het programmabudget*** voor de uitvoering van het programma voor de periode van 1 januari 2028 tot en met 31 december 2034 ***is*** vastgesteld op 678 000 000 EUR in lopende prijzen ***(602 720 000 EUR in prijzen van 2025)***.
2. Vastleggingskredieten in de begroting voor acties waarvan de uitvoering zich over meer dan één begrotingsjaar uitstrekt, mogen in jaartranches worden verdeeld.
3. Ook na 2034 kunnen nog kredieten in de begroting van de Unie worden opgenomen ter dekking van de nodige uitgaven en voor het beheer van acties die aan het einde van het programma nog niet zijn voltooid.

4. De in lid 1 van dit artikel bedoelde financiële toewijzing en de bedragen van de in artikel 5 bedoelde aanvullende middelen kunnen ook worden gebruikt voor technische en administratieve bijstand voor de uitvoering van het programma, zoals activiteiten op het gebied van voorbereiding, monitoring, controle, audit en evaluatie, institutionele informatietechnologiesystemen en -platforms, informatie-, communicatie- en zichtbaarheidsactiviteiten, met inbegrip van institutionele communicatie over de politieke prioriteiten van de Unie, en alle andere uitgaven gerelateerd aan technische en administratieve bijstand of personeel die de Commissie doet voor het beheer van het programma.

Artikel 5

Aanvullende middelen

1. Lidstaten, instellingen, organen en agentschappen van de Unie, derde landen, internationale organisaties, internationale financiële instellingen of andere derde partijen kunnen aanvullende financiële of niet-financiële bijdragen aan het programma leveren. Aanvullende financiële bijdragen vormen externe bestemmingsontvangsten in de zin van artikel 21, lid 2, punt a), d) of e), of artikel 21, lid 5, van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509.
2. Op verzoek van de lidstaten kunnen de aan hen in gedeeld beheer toegewezen middelen ter beschikking van het programma worden gesteld. De Commissie voert die middelen op directe of indirecte wijze uit overeenkomstig artikel 62, lid 1, punt a) of c), van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509. Deze middelen vormen een aanvulling op het in artikel 4, lid 1, van deze verordening bedoelde bedrag. Ze worden gebruikt ten voordele van de betrokken lidstaat. Indien de Commissie geen juridische verbintenis in direct of indirect beheer is aangegaan voor aldus ter beschikking van het programma gestelde aanvullende bedragen, kunnen de overeenkomstige niet-vastgelegde bedragen op verzoek van de betrokken lidstaat weer naar een of meer respectieve bronprogramma's of de opvolgers daarvan worden overgedragen.

Artikel 6

Alternatieve, gecombineerde en cumulatieve financiering

1. Het programma wordt uitgevoerd in synergie met andere programma's van de Unie. Een actie die een bijdrage van de Unie van een ander programma heeft ontvangen, kan ook een bijdrage in het kader van het programma ontvangen. De regels van het desbetreffende programma van de Unie zijn van toepassing op de overeenkomstige bijdrage of er kan één reeks regels op alle bijdragen worden toegepast en één juridische verbintenis worden aangegaan. Indien de bijdrage van de Unie op subsidiabele kosten gebaseerd is, mag de cumulatieve steun uit de Uniebegroting niet hoger zijn dan de totale subsidiabele kosten van de actie en kan deze op pro-ratabasis worden berekend overeenkomstig de documenten waarin de steunvoorwaarden zijn vastgesteld.
2. Toekenningsprocedures in het kader van het programma kunnen gezamenlijk worden uitgevoerd in direct of indirect beheer door lidstaten, instellingen, organen en instanties van de Unie, derde landen, internationale organisaties, internationale financiële instellingen, of andere derde partijen ("partners bij de gezamenlijke toekenningsprocedure"), op voorwaarde dat de bescherming van de financiële belangen van de Unie wordt gewaarborgd. Dergelijke procedures zijn aan één reeks regels onderworpen en leiden tot de sluiting van één juridische verbintenis. Daartoe kunnen de partners bij de gezamenlijke toekenningsprocedure middelen ter beschikking stellen van het programma overeenkomstig artikel 5 van deze verordening, of kunnen de partners worden belast met de uitvoering van de toekenningsprocedure, indien van toepassing overeenkomstig artikel 62, lid 1, punt c), van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509. Vertegenwoordigers van de partners bij de gezamenlijke toekenningsprocedure kunnen ook lid zijn van het evaluatiecomité als bedoeld in artikel 153, lid 3, van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509.

Artikel 7

Uitvoering en vormen van Uniefinanciering

1. Het programma wordt overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 uitgevoerd, in direct beheer of in indirect beheer met entiteiten als bedoeld in artikel 62, lid 1, punt c), van die verordening.

2. Financiering door de Unie in het kader van het programma kan worden verstrekt in elke vorm overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) 2024/2509, met name prijzen, aanbestedingen en niet-financiële schenkingen.

Artikel 8

Subsidiabiliteit

1. Alleen activiteiten voor de verwezenlijking van de in artikel 3 genoemde doelstellingen komen in aanmerking voor Uniefinanciering. ***Er wordt naar behoren toezicht gehouden op de naleving van die regels en bij onregelmatigheden worden er passende corrigerende maatregelen genomen. Uniefinanciering in het kader van het programma is beperkt tot juridische entiteiten die gevestigd zijn in een lidstaat of een met relevante Unieprogramma's geassocieerd land, tenzij anderszins gerechtvaardigd op grond van een naar behoren gemotiveerde noodzaak in verband met de veiligheid of techniek.***
2. In de in artikel 110 van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 bedoelde werkprogramma's kunnen de in de onderhavige verordening vastgestelde subsidiabiliteitscriteria nader worden gespecificeerd of aanvullende criteria voor specifieke acties worden vastgesteld.

Artikel 9

Medefinancieringspercentages

Het algehele maximale medefinancieringspercentage van de Unie dat van toepassing is in het kader van het programma, ***ligt zo dicht mogelijk bij 86 %***. De resterende financiering wordt door Litouwen en uit andere bronnen dan de begroting van de Unie verstrekt.

Artikel 10

Werkprogramma

1. Het programma wordt uitgevoerd door middel van in artikel 110 van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 bedoelde werkprogramma's.
2. In de werkprogramma's wordt rekening gehouden met het toepasselijke ontmantelingsplan dat als uitgangspunt dient voor de evaluatie en controle van de programma's.

Artikel 11

Comité

1. De Commissie wordt bijgestaan door een comité. Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.
2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.
3. Wanneer het advies van het comité via een schriftelijke procedure dient te worden verkregen, wordt die procedure zonder gevolg beëindigd indien, binnen de termijn voor het uitbrengen van het advies, door de voorzitter van het comité daartoe wordt besloten of door een eenvoudige meerderheid van de leden van het comité daarom wordt verzocht.

Artikel 12

Intrekking

Verordening (EU) 2021/101 wordt ingetrokken met ingang van 1 januari 2028.

Artikel 13

Overgangsbepalingen

1. Deze verordening doet geen afbreuk aan de voortzetting of de wijziging van de acties die zijn geïnitieerd op grond van Verordening (EU) 2021/101, die daarop van toepassing blijft totdat deze worden afgesloten.
2. De financiële middelen voor het programma kunnen ook de uitgaven dekken voor noodzakelijke technische en administratieve bijstand om de overgang tussen het programma en de maatregelen op grond van Verordening (EU) 2021/101 te bewerkstelligen.

Artikel 14

Inwerkingtreding en toepassing

Deze verordening treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Zij is van toepassing met ingang van 1 januari 2028.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad
De voorzitter

BIJLAGE

De volgende werkzaamheden vallen onder de specifieke doelstelling van artikel 3, lid 3:

- I) De ontmanteling van reactorschachten, ***met inachtneming van de strengste normen voor stralingsbescherming van werknemers, de bevolking en het milieu:***
- 1) voltooiing van de ontmanteling en decontaminatie van de bovenste en de onderste zone (respectievelijk zone R1 en zone R2 genoemd);
 - 2) voltooiing van de ontmanteling van stoomvatafscheiders;
 - 3) ***reactorkernen*** (zone R3 genoemd):
 - a) ontmantelingstechnologie ontwikkeld en gelicentieerd;
 - b) ontmantelingsapparatuur geïnstalleerd en operationeel;
 - c) ontmanteling en decontaminatie van de centrale zone van de reactorschachten overeenkomstig het ontmantelingsplan; de vooruitgang moet worden gemeten aan de hand van de hoeveelheid en het type verwijderde materialen, alsook van de “earned value”;
 - d) tijdelijke opslagfaciliteit reactorafval in bedrijf.
- I bis) De uitvoering van het programma voor de sloop van gebouwen. De voortgang met betrekking tot deze doelstelling moet worden gemeten aan de hand van de hoeveelheid gesloopte gebouwen, alsook aan de hand van de “earned value”.***
- II) De reorganisatie van de kerncentrale van Ignalina ***om de efficiëntie van het ontmantelingsprogramma te vergroten door middel van verbeterde organisatie en optimale benutting van personele middelen.*** Gelet op de geplande ontmantelingswerkzaamheden en de ***uitbesteding van de ontmanteling van de centrale zones van de reactorschacht moeten gerichte bij- en omscholingsmaatregelen worden doorgevoerd, zodat de werknemers zich kunnen aanpassen en zij ingezet kunnen worden op andere gebieden. Indien als gevolg van de uitbesteding wordt overwogen het aantal werknemers aan te passen, mag dat alleen gebeuren nadat de uitbesteding is gestart en in combinatie met omscholingsbeleid. Bij dergelijke aanpassingen mag het veilige en doeltreffende verloop van de ontmanteling niet in het gedrang komen.*** De vooruitgang moet worden gemeten aan de hand van specifieke kernprestatie-indicatoren die in de uitvoeringswerkprogramma's zijn goedgekeurd.
- III) Het veilige beheer van het afval van de ontmanteling en het afval uit het verleden tot het moment van tijdelijke opslag of berging (naargelang van de afvalcategorie), met inbegrip van de voltooiing van de infrastructuur voor afvalbeheer en de opslagplaats voor ondiepe berging. Dit moet geschieden in overeenstemming met het ontmantelingsplan, zoals het laatst herzien. De vooruitgang moet worden gemeten aan de hand van de hoeveelheid en het type veilig opgeslagen of geborgen afval, alsook aan de hand van de “earned value”.
- IV) De verdere terugdringing van de stralingsrisico's. De vooruitgang moet worden gemeten aan de hand van de veiligheidsbeoordeling van de activiteiten en de faciliteit,

waarbij wordt nagegaan op welke manieren zich potentiële blootstellingen kunnen voordoen en waarbij de waarschijnlijkheid en omvang van potentiële blootstellingen worden ingeschat.

IV bis) De bescherming tegen hybride dreigingen van locaties waar kerncentrales worden ontmanteld, onder meer tegen aanvallen van onbemande systemen op kritieke infrastructuur, alsook versterking van de paraatheid en vergroting van het risicobewustzijn en de preventiecapaciteiten.

TOELICHTING

De ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina is een unieke, zeer ingewikkelde technische uitdaging voor de Europese nucleaire veiligheid. Dit proces betreft ook het nakomen van de verbintenis die de EU is aangegaan om solidair te zijn met Litouwen.

Op grond van Protocol nr. 4 bij de Litouwse EU-Toetredingsakte moest het land de kerncentrale van Ignalina voortijdig sluiten vanwege ernstige zorgen met betrekking tot de veiligheid in Europa. De grafietgemodereerde kernreactoren waren van hetzelfde type als die van Tsjernobyl en zorgden, hoewel zij veel krachtiger waren, niet voor een volledige insluiting. Zij waren inherent onveilig als gevolg van een fundamenteel gebrekkig ontwerp. Politiek gezien was de sluiting van de kerncentrale een uiterst moeilijke beslissing voor Litouwen, waar kernenergie, op het hoogtepunt in 1993, ongeveer 88 % van de binnenlandse vraag naar energie dekte. De beslissing werd echter genomen in het belang van de veiligheid van Europa en op basis van een duidelijke belofte in de Toetredingsakte: dat de Europese Unie “adequate” financiële bijstand zou verlenen voor de ontmanteling van de kerncentrale uit de tijd van Sovjet-Unie. De rapporteur is ingenomen met de voorgestelde verordening, waarin het bedrag en de voorwaarden voor het volgende MFK, voor de periode 2028-2034, zijn vastgesteld. Het stopzetten van het programma zou de geloofwaardigheid van de Unie hebben ondermijnd. De rapporteur wil het voorstel echter verder versterken, met name gezien de huidige geopolitieke uitdagingen, aan de hand van een reeks amendementen:

1. Voorspelbare en stabiele financiering

De rapporteur is ingenomen met het voorstel van de Commissie om de financiering van het programma in het volgende MFK vast te stellen op 678 000 000 EUR in lopende prijzen. Zowel in de overwegingen als in de hoofdtekst wordt dit bedrag echter “indicatief” genoemd (“indicatieve financiële toewijzing” resp. “indicatieve financiële middelen”), waarmee mogelijk wordt geïmpliceerd dat over dit bedrag kan worden onderhandeld en dat het kan worden verlaagd. Dit is zorgwekkend, met name omdat dit in de voorgaande perioden niet het geval was. De rapporteur is van mening dat de term “indicatief” misleidend is: hiermee zou het vertrouwen kunnen worden geschaad in de aanname dat het programma naar behoren zal worden gefinancierd. Tijdens het volgende MFK zal de ontmanteling van de reactorkernen van start gaan en om risico's en radiologische gevaren te voorkomen, kunnen deze werkzaamheden na de aanvang ervan niet worden onderbroken. Onzekerheid met betrekking tot de financiering zou daarom tot ernstige zorgen in verband met de nucleaire veiligheid leiden.

2. Systemen tegen drones

De fysieke bescherming van de kerncentrale valt momenteel buiten het toepassingsgebied van het programma en is nog steeds de verantwoordelijkheid van de Litouwse staat. In de afgelopen jaren zijn kerncentrales echter het doelwit geworden van militaire aanvallen, bijvoorbeeld in februari 2025, toen een drone bijna onherstelbare schade veroorzaakte aan de sarcofaag van de reactor van Tsjernobyl, hetgeen leidde tot aanzienlijke economische kosten. De rapporteur stelt daarom voor de bescherming van de locatie tegen drones op te nemen onder het toepassingsgebied van het programma, om de bevolking te beschermen en milieu-

en economische verliezen te voorkomen. Hiermee zouden ook de investeringen worden beschermd die de Unie in de loop der jaren heeft gedaan in de ontmanteling van dit object.

3. De technologische soevereiniteit van de Unie versterken

De rapporteur is van mening dat de Uniefinanciering in het kader van het Ignalina-programma beperkt moet zijn tot juridische entiteiten die gevestigd zijn in een lidstaat of een met relevante Unieprogramma's geassocieerd land, tenzij anderszins gerechtvaardigd op grond van een naar behoren gemotiveerde noodzaak in verband met de veiligheid of techniek. Door de subsidiabiliteit te beperken, zouden gevoelige technologieën, kritieke infrastructuur en strategische knowhow beter worden beschermd. Daarnaast zou de doelstelling van de Unie om de technologische soevereiniteit en strategische autonomie te versterken, worden ondersteund. Uitzonderingen zijn alleen mogelijk wanneer sprake is van een grote noodzaak in verband met de veiligheid of techniek. Om de technologische soevereiniteit en strategische autonomie in de sector ontmanteling van kerninstallaties van de Unie te versterken, moeten met de in het kader van het programma vergaarde kennis in de eerste plaats de industriële en technologische capaciteiten van de Unie worden versterkt, terwijl de verspreiding buiten de Unie moet plaatsvinden op een wijze waarop de veiligheidsbelangen, de intellectuele eigendom en het technologische leiderschap van de Unie worden veiliggesteld. Wanneer de kennis zonder onderscheid wordt gedeeld, bestaat het risico dat de positie van de concurrenten van Europa, waaronder geopolitieke rivalen, wordt versterkt, ten nadele van de Europese belangen.

4. Geologische bergingsplaats

Het voorstel van de Commissie omvat niet de berging van verbruikte splijtstof en radioactief afval in een diepe geologische bergingsplaats. De rapporteur dringt erop aan dat dit toch onder het programma blijft vallen. Als gevolg van de voortijdige sluiting kon de kerncentrale van Ignalina niet voldoende financiële middelen genereren voor de definitieve berging van verbruikte splijtstof en radioactief afval die tijdens de exploitatie ervan waren gegenereerd en voor het nakomen van haar verantwoordelijkheid als producent van radioactief afval op grond van artikel 9 van Richtlijn 2011/70/Euratom van de Raad en nationale rechtshandelingen. Hoewel Litouwen zijn verantwoordelijkheid voor het beheer van verbruikte splijtstof en radioactief afval, met inbegrip van de definitieve berging, naar behoren moet nemen, leidt de omvang van de financiële lasten voor Litouwen (de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina medefinancieren en tegelijkertijd de aanleg van de diepe geologische bergingsplaats financieren) ertoe dat het land in een bijzonder problematische situatie terechtkomt. De kosten van de definitieve berging worden geraamd op maar liefst 6,5 miljard EUR. De EU-solidariteit moet daarom ook tot uiting komen in financiële steun voor de inspanningen van Litouwen om oplossingen voor de definitieve berging uit te voeren, zodat ongerechtvaardigde lasten voor toekomstige generaties worden voorkomen.

BIJLAGE: BEKENDMAKING VAN INPUT

Overeenkomstig artikel 8 van bijlage I bij het Reglement verklaart de rapporteur in het verslag input te hebben opgenomen over aangelegenheden in verband met het onderwerp van het dossier die in het kader van de opstelling van het verslag door hem is ontvangen van de volgende belangenvertegenwoordigers die binnen het toepassingsgebied van het Interinstitutioneel Akkoord over een verplicht transparantieregister¹ vallen, of van de volgende vertegenwoordigers van overheidsinstanties van derde landen, met inbegrip van hun diplomatieke vertegenwoordigingen en ambassades:

1. Belangenvertegenwoordigers die binnen het toepassingsgebied van het Interinstitutioneel Akkoord over een verplicht transparantieregister vallen
Mayor of Visaginas, Parko g. 14, 31140 Visaginas, +370 386 31 233, erlandas.galaguz@visaginas.lt
Altra (State Enterprise Ignalina Nuclear Power Plant) Elektrinės g. 4 K 47, Drūkšinių k., LT- 3 1152 Visaginas, +370 694 96193, iae@altra.lt
2. Vertegenwoordigers van overheidsinstanties van derde landen, met inbegrip van hun diplomatieke vertegenwoordigingen en ambassades
Geen

De bovenstaande lijst is opgesteld onder de exclusieve verantwoordelijkheid van de rapporteur.

De rapporteur verklaart dat aan natuurlijke personen die met hun naam en/of functie in de lijst worden vermeld privacyverklaring nr. 484 van het Europees Parlement (<https://www.europarl.europa.eu/data-protect/index.do>) is verstrekt, waarin de voorwaarden voor de verwerking van hun persoonsgegevens en de rechten in verband met die verwerking worden toegelicht.

¹ Interinstitutioneel Akkoord van 20 mei 2021 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over een verplicht transparantieregister (PB L 207 van 11.6.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinst/2021/611/oj).

BEGROTINGSBEOORDELING VAN DE BEGROTINGSCOMMISSIE

ter attentie van de Commissie industrie, onderzoek en energie

inzake het voorstel voor een verordening van de Raad tot vaststelling van het bijstandsprogramma voor de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina in Litouwen voor de periode 2028-2034 en tot intrekking van Verordening (EU) 2021/101 (COM(2025)0476 – C10-0271/2025 – 2025/0268(NLE))

Rapporteur voor de begrotingsbeoordeling: Rasmus Nordqvist

De Begrotingscommissie heeft overeenkomstig artikel 58 van het Reglement een beoordeling van het voorstel verricht en heeft het volgende geconcludeerd:

De Begrotingscommissie,

- A. overwegende dat het bijstandsprogramma voor de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina in Litouwen (het Ignalina-programma) tot doel heeft Litouwen te helpen om de veiligheidsuitdagingen in verband met de ontmanteling van een kerncentrale aan te pakken, en tegelijkertijd kennis te genereren om met andere EU-lidstaten en niet-EU-landen te delen met het oog op hun eigen ontmantelingsactiviteiten; overwegende dat het voorgestelde programma een voortzetting is van de activiteiten die sinds het begin van de jaren 2000 worden uitgevoerd en naar verwachting tot 2049 zullen lopen;
 - B. overwegende dat nucleaire veiligheid een publiek goed is en dat eerdere programma's de toegevoegde waarde hebben aangetoond van het verzamelen en verspreiden van kennis in verband met nucleaire veiligheid en de ontmanteling van kerncentrales;
 - C. overwegende dat een hoog niveau van nucleaire veiligheid de risico's die verbonden zijn aan het beheer van nucleaire installaties beperkt;
 - D. overwegende dat de financiële en technische bijdrage van de EU aan de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina is vastgelegd in het toetredingsverdrag van Litouwen als blijk van Europese solidariteit;
- 1. is het ermee eens dat het programmabudget moet worden vastgesteld op 678 000 000 EUR in lopende prijzen (602 720 000 EUR in prijzen van 2025) om de doelstellingen van het programma te verwezenlijken;
 - 2. is van mening dat er vanaf het begin en gedurende de gehele programmeringsperiode van het meerjarig financieel kader 2028-2034 voldoende personele en technische middelen beschikbaar moeten zijn om een doeltreffende uitvoering van het Ignalina-programma te waarborgen;

3. benadrukt dat de ontmantelingsactiviteiten voldoen aan de wettelijke en technische verplichtingen op lange termijn; is daarom van mening dat een stabiele en voorspelbare financiële programmering een voorwaarde is voor een gezond begrotingsbeheer;
4. verneemt dat het Ignalina-programma volgens het voorstel complementair zal zijn aan andere programma's, zoals het instrument voor samenwerking op het gebied van nucleaire veiligheid en ontmanteling en het Cohesiefonds; benadrukt dat een grotere complementariteit tussen instrumenten niet ten koste mag gaan van de traceerbaarheid van de uitgaven of de prerogatieven van de begrotingsautoriteit; benadrukt in dit verband dat een dergelijke bijdrage naar behoren tot uiting moet komen in de verklaring over de prestaties van het Ignalina-programma; dringt erop aan dat de begrotingsautoriteit de volledige controle behoudt over de wijze waarop middelen worden gecombineerd tussen instrumenten en over de daadwerkelijke bijdrage van elk programma aan de prioriteiten van de EU, met name door middel van een gedetailleerde begrotingsnomenclatuur; benadrukt dat een grotere complementariteit tussen de programma's niet mag leiden tot onevenredige complexiteit voor de begunstigden; dringt erop aan dat EU-financiering duidelijker, toegankelijker en samenhangender wordt, zodat deze gemakkelijker kan worden benut en het effect van de investeringen wordt gemaximaliseerd;
5. benadrukt dat het gebruik van externe bestemmingsontvangsten in het kader van het Ignalina-programma duidelijk moet worden omschreven, volledig transparant moet zijn en moet worden onderworpen aan doeltreffende parlementaire controle; neemt in dit verband kennis van de bepalingen inzake extra financiële bijdragen van deelnemende niet-EU-landen en andere donoren; onderstreept dat, indien de Commissie industrie, onderzoek en energie overweegt bepalingen met betrekking tot externe bestemmingsontvangsten te wijzigen, dit in overleg met de Begrotingscommissie en de andere commissies moet gebeuren om een consistente aanpak te waarborgen;
6. herinnert aan het voorstel voor een verordening tot vaststelling van een kader voor het traceren van begrotingsuitgaven en voor begrotingsprestaties en andere horizontale regels voor de programma's en activiteiten van de Unie¹ (de prestatieverordening), waarin één gestroomlijnde lijst van prestatie-indicatoren wordt vastgesteld en bepalingen inzake monitoring en evaluatie, waarvan sommige relevant zijn voor het Ignalina-programma; onderstreept dat elke wijziging in de architectuur, doelstellingen en in aanmerking komende acties in het kader van het programma op passende wijze tot uiting moet komen in bijlage I bij de prestatieverordening, als onderdeel van het proces van wijziging van en onderhandelingen over die verordening; wijst erop dat sectorale wetgeving de prestatieverordening weliswaar kan aanvullen, bijvoorbeeld wat programma-evaluaties betreft, maar dat deze in overeenstemming moet blijven met de bepalingen van die verordening;

¹ Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een kader voor het traceren van begrotingsuitgaven en voor begrotingsprestaties en andere horizontale regels voor de programma's en activiteiten van de Unie (COM(2025)0545).

7. herinnert eraan dat, overeenkomstig artikel 6, leden 2 en 3, van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509² (Financieel Reglement), een algemeen conditionaliteitsregime in geval van schendingen van de rechtsstaat van toepassing is op de opstelling en uitvoering van de begroting; benadrukt bovendien dat de lidstaten en de Commissie er bij de uitvoering van de begroting op moeten toezien dat het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie wordt nageleefd en dat de waarden waarop de EU berust, zoals vastgelegd in artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, worden geëerbiedigd.

² Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 van het Europees Parlement en de Raad van 23 september 2024 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie (PB L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

AMENDEMENT

In het kader van haar begrotingsbeoordeling dient de Begrotingscommissie bovendien onderstaande amendementen op het voorstel in:

Amendement 1

Voorstel voor een verordening Artikel 4 – lid 1

Door de Commissie voorgestelde tekst

De indicatieve financiële middelen voor de uitvoering van het programma voor de periode van 1 januari 2028 tot en met 31 december 2034 ***zijn*** vastgesteld op 678 000 000 EUR in lopende prijzen.

Amendement

Het programmabudget voor de uitvoering van het programma voor de periode van 1 januari 2028 tot en met 31 december 2034 ***is*** vastgesteld op **678 000 000 EUR** in lopende prijzen (***602 720 000 EUR in prijzen van 2025***).

BIJLAGE: BEKENDMAKING VAN INPUT

De rapporteur voor de begrotingsbeoordeling verklaart onder zijn exclusieve verantwoordelijkheid geen input in de begrotingsbeoordeling te hebben opgenomen van belangenvertegenwoordigers die binnen het toepassingsgebied van het Interinstitutioneel Akkoord over een verplicht transparantieregister¹ vallen of van vertegenwoordigers van overheidsinstanties van derde landen, met inbegrip van hun diplomatieke vertegenwoordigingen en ambassades, die overeenkomstig artikel 8 van bijlage I bij het Reglement in deze bijlage moeten worden vermeld.

¹ Interinstitutioneel Akkoord van 20 mei 2021 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie over een verplicht transparantieregister (PB L 207 van 11.6.2021, blz. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2021/611/oj).

PROCEDURE VAN DE MET DE BEGROTINGSBEOORDELING BELASTE COMMISSIE

Titel	Bijstandsprogramma voor de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina in Litouwen voor de periode 2028-2034 en intrekking van Verordening (EU) 2021/101
Document- en procedurenummers	COM(2025)0476 – C10-0271/2025 – 2025/0268(NLE)
Bevoegde commissie Datum bekendmaking	ITRE 24.11.2025
Begrotingsbeoordeling door Datum bekendmaking	BUDG 24.11.2025
Rapporteur voor de begrotingsbeoordeling Datum benoeming	Rasmus Nordqvist 10.2.2026
Behandeling in de commissie	8.4.2026

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE MET DE BEGROTINGSBEOORDELING BELASTE COMMISSIE

23	+
ECR	Bogdan Rzońca
ESN	Markus Buchheit
NI	Thomas Geisel
PPE	Georgios Aftias, Isabel Benjumea Benjumea, Esther Herranz García, Monika Hohlmeier, Danuše Nerudová, Jacek Protas, Jüri Ratas, Karlo Ressler
Renew	Stine Bosse, Olivier Chastel, Lucia Yar
S&D	Mohammed Chahim, Matthias Ecke, Nikolas Farantouris, Jean-Marc Germain, Sandra Gómez López, Giuseppe Lupo, Nils Ušakovs
Verts/ALE	Rasmus Nordqvist, Nicolae Ștefănuță

1	-
PfE	Tomasz Buczek

4	0
PfE	Angéline Furet, Jana Nagyová, Jaroslava Pokorná Jermanová, Julien Sanchez

Verklaring van de gebruikte tekens:

- + : voor
- : tegen
- 0 : onthouding(en)

PROCEDURE VAN DE BEVOEGDE COMMISSIE

Titel	Bijstandsprogramma voor de ontmanteling van de kerncentrale van Ignalina in Litouwen voor de periode 2028-2034 en intrekking van Verordening (EU) 2021/101	
Document- en procedurenummers	COM(2025)0476 – C10-0271/2025 – 2025/0268(NLE)	
Datum raadpleging of verzoek om goedkeuring	28.10.2025	
Bevoegde commissie(s) Datum bekendmaking	ITRE 24.11.2025	
Adviserende commissies Datum bekendmaking	BUDG 24.11.2025	
Rapporteur Datum benoeming	Virginijus Sinkevičius 10.12.2025	
Begrotingsbeoordeling Datum begrotingsbeoordeling	BUDG 3.6.2026	
Behandeling in de commissie	28.1.2026	24.3.2026
Datum goedkeuring	24.6.2026	
Uitslag eindstemming	+: 78 -: 2 0: 1	
Datum indiening	6.7.2026	

HOOFDELIJKE EINDSTEMMING IN DE BEVOEGDE COMMISSIE

78	+
ECR	Alessandro Ciriani, Ondřej Krutílek, Daniel Obajtek, Gheorghe Piperea, Diego Solier, Beata Szydło, Francesco Torselli, Kris Van Dijck, Mariateresa Vivaldini, Anna Zalewska
ESN	Milan Mazurek, Volker Schnurrbusch
PfE	Paolo Borchia, András Gyürk, Tomáš Kubín, András László, Jana Nagyová, Aleksandar Nikolic, Julie Rechagneux, Raffaele Stancanelli, Pierre-Romain Thionnet
PPE	Hildegard Bentele, Alexander Bernhuber, Ioan-Rareș Bogdan, Paulo Cunha, Jan Farský, Kamila Gasiuk-Pihowicz, Michalis Hadjipantela, Niels Flemming Hansen, Radan Kanev, Seán Kelly, Willemien Koning, Eszter Lakos, Letizia Moratti, Fernando Navarrete Rojas, Angelika Niebler, Andrey Novakov, Mirosława Nykiel, Massimiliano Salini, Aura Salla, Paulius Saudargas, Oliver Schenk, Susana Solís Pérez, Riho Terras, Angelika Winzig
Renew	Oihane Agirregoitia Martínez, Sigrid Friis, Bart Groothuis, Christophe Grudler, Michał Kobosko, Brigitte van den Berg, Yvan Verougstraete, Sophie Wilmès
S&D	Annalisa Corrado, Matthias Ecke, Sofie Eriksson, Niels Fuglsang, Lina Gálvez, Jens Geier, Sérgio Gonçalves, Nicolás González Casares, Giorgio Gori, Eero Heinäluoma, Thomas Pellerin-Carlin, Tsvetelina Penkova, Elena Sancho Murillo, Bruno Tobback, Nicola Zingaretti
The Left	Marc Botenga, Per Clausen, Marina Mesure, Dario Tamburrano
Verts/ALE	Alexandra Geese, Ville Niinistö, Jutta Paulus, Benedetta Scuderi, Virginijus Sinkevičius, Villy Søvndal

2	-
PfE	Georg Mayer, Auke Zijlstra

1	0
ESN	Siegbert Frank Droese

Verklaring van de gebruikte tekens:

+ : voor

- : tegen

0 : onthouding(en)